

**Omówienie
zadań pedagoga i psychologa szkolnego
na podstawie**

ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 17 listopada 2010 r. (Dziennik Ustaw Nr 228, poz. 1487)

Wprowadzane zmiany w systemie oświaty nie tylko zmieniają model pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach, ale i stawiają przed pedagogami i psychologami szkolnymi nowe zadania.

Wszelkie działania w tym obszarze mają na celu szeroko pojęte zaspokajanie potrzeb każdego ucznia i środowiska szkolnego oraz budowanie zespołowego planowania i realizowania zadań, we współpracy ze specjalistami różnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.

Dlatego też stworzenie opracowania prezentującego szerokie spektrum możliwości działań pedagoga i psychologa szkolnego stanowi odpowiedź na potrzeby środowiska pedagogów i psychologów szkolnych.

*Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem dotyczącym organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, udzielają jej nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności **psycholodzy, pedagodzy, logopedzi i doradcy zawodowi, zwani dalej „specjalistami”**.*

Uszczegółowienie wyłącznych zadań pedagoga/psychologa szkolnego.

1. Prowadzenie badań i działań diagnostycznych dotyczących poszczególnych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, a także wspieranie mocnych stron uczniów. (Badania diagnostyczne mogą być prowadzone po spełnieniu warunków koniecznych):

- a) odpowiednie wykształcenie do prowadzenia danego typu badań;
- b) zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych do badania;
- c) uzyskanie zgody rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

Propozycje szczegółowych zadań pedagoga/psychologa szkolnego w zależności od specyfiki i potrzeb danej placówki:

- prowadzenie obserwacji, rozmów oraz zbieranie informacji ze środowiska lokalnego, instytucji wspomagających rozwój i wychowanie uczniów, szczególnie w kontekście zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją

bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego, kontaktami środowiskowymi, sytuacjami kryzysowymi lub traumatycznymi;

- opracowanie lub udział w opracowaniu narzędzi diagnostycznych sytuacji szkolnej (m.in. postępy w nauce, zachowanie) i rodzinnej uczniów;
- prowadzenie badań mających na celu diagnozowania problemów dydaktyczno- wychowawczych uczniów;
- konsultowanie z nauczycielami problemów uczniów w określania zakresu wskazywanej pomocy;
- udzielanie wsparcia zespołom w analizie orzeczeń i opinii psychologiczno-pedagogicznych oraz innej dokumentacji ucznia;
- konsultowanie indywidualnych przypadków ze specjalistami;
- kierowanie do poradni psychologiczno-pedagogicznych lub innych placówek specjalistycznych (przygotowanie lub współpraca w przygotowaniu opinii dotyczącej ucznia, rozmowy z rodzicami mającymi wątpliwości co do zasadności specjalistycznej diagnozy) uczniów przejawiających trudności dydaktyczne lub wychowawcze;
- wnioskowanie do poradni psychologiczno-pedagogicznych o przeprowadzenie diagnozy uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się na poziomie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych;
- prowadzenie lub organizowanie dla nauczycieli różnych form doskonalenia związanych z zagadnieniami diagnozowania indywidualnych potrzeb uczniów,
- udzielanie nauczycielom informacji na temat specjalnych potrzeb ucznia;
- planowanie sytuacji dydaktyczno-wychowawczych umożliwiających uczniowi osiągnięcie sukcesu;
- rozpoznawanie predyspozycji oraz prowadzenie zajęć rozwijających uzdolnienia ucznia;
- udzielanie informacji o możliwych formach edukacji ucznia (indywidualny program lub toku nauczania, nauczanie indywidualne);
- dokonywanie okresowej analizy sytuacji wychowawczej szkoły;

2. Minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom, zachowania oraz realizacja różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej w środowisku szkolnym i pozaszkolnym poszczególnych uczniów.

(Propozycje szczegółowych zadań pedagoga/psychologa szkolnego w zależności od specyfiki i potrzeb danej placówki):

- udzielanie nauczycielom informacji w zakresie zaspokajania potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- wskazywanie zalecanych form i sposobów dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych dziecka;
- wskazywanie zajęć specjalistycznych zgodnie z rozporządzeniem o organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zgodnie z § 6.1.rozporządzenia);
- udzielanie porad nauczycielom w zakresie metod pracy z uczniami przejawiającymi trudności w zachowaniu;
- przeprowadzanie rozmów indywidualnych z uczniami przejawiającymi trudności szkolne;
- projektowanie i monitorowanie działań interwencyjnych podejmowanych w stosunku do uczniów (np. kontrakt, inne programy behawioralne);

- pozyskiwanie rodziców do współudziału w realizacji działań wobec ich dziecka;
- prowadzenie zajęć zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami;
- konsultowanie indywidualnych przypadków ze specjalistami;
- udzielanie informacji o możliwych formach edukacji ucznia;
- konsultowanie lub udział w tworzeniu programów i planów wychowawczych, profilaktyki oraz profilaktycznych szkoły, klasy;
- współpraca w zakresie koordynacji, konsultacji, organizacji lub realizacji programów profilaktycznych realizowanych w szkole;
- podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania patologii społecznej i profilaktyki uzależnień;
- podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniu niedostosowaniem społecznym i niedostosowaniu społecznemu.

3.Prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej.

Tego typu działania wymagają:

- a) kwalifikacji do prowadzenia danego typu terapii;
- b) zgody rodziców/prawnych opiekunów ucznia na piśmie;
- c) odpowiednich warunków związanych z wymogami terapii (warunki lokalowe i bazowe placówki);
- d) prowadzenia dokumentacji przebiegu terapii;
- e) odpowiedniego zabezpieczenia dokumentacji.

Propozycje szczegółowych zadań pedagoga/psychologa szkolnego w zależności od specyfiki i potrzeb danej placówki:

- prowadzenie zajęć terapeutycznych wg potrzeb i możliwości szkoły i uczniów;
- prowadzenie indywidualnego wsparcia i poradnictwa dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
- prowadzenie działań o charakterze konsultacyjnym dla uczniów, rodziców i nauczycieli;

Zadanie zespołu nauczycieli i specjalistów – w tym pedagoga/psychologa szkolnego.

1. Rozpoznanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych oraz zaplanowanie sposobów ich zaspokojenia (zgodnie z § 2.1. rozporządzenia).

Propozycje szczegółowych zadań pedagoga/psychologa szkolnego w zależności od specyfiki i potrzeb danej placówki:

- rozpoznawanie potrzeb uczniów mających trudności w nauce lub sprawiających trudności wychowawcze;
- poszukiwanie wsparcia instytucji pozaszkolnych w zakresie sposobów zaspokojenia potrzeb rozwojowych uczniów.

2. Wspieranie rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększania efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów.

Propozycje szczegółowych zadań pedagoga/psychologa szkolnego w zależności od specyfiki i potrzeb danej placówki:

- koordynowanie lub udział w pracach zespołu wychowawczego;
- wspieranie rodziców/opiekunów prawnych, wychowawców klas i nauczycieli w rozwiązywaniu bieżących problemów.

3. Prowadzenie działań pedagogicznych.

a) w klasach I-III szkoły podstawowej: obserwacje i pomiary pedagogiczne mające na celu rozpoznanie u uczniów ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się:

- pomoc w wyborze narzędzia badawczego i analizie uzyskanych wyników;
- w klasach I-III szkoły podstawowej: obserwacja i pomiar pedagogiczny mające na celu rozpoznanie u uczniów ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się;
- wybór narzędzia badawczego;
- analiza wyników badań.

b) w gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej doradztwo edukacyjno-zawodowe:

- współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły w tym obszarze w określaniu zdolności i predyspozycji ucznia (obserwacja, rozmowa, testy, ankiety);
- organizacja lub prowadzenie warsztatów w zakresie doradztwa zawodowego;
- przekazywanie informacji o warunkach kształcenia w różnych zawodach i o wymogach psychofizycznych, jakie stawia się kandydatom do określonej szkoły i zawodu;
- zapoznajowanie uczniów z ofertą szkół w regionie;

c) rozpoznanie zainteresowań i uzdolnień uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych oraz zaplanowanie wsparcia związanego z rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień uczniów:

- kierowanie do specjalistów w celu rozpoznania indywidualnych predyspozycji i uzdolnień uczniów oraz ukierunkowania dalszej edukacji;
- wskazywanie ofert zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- proponowanie indywidualnego toku/programu nauki.

4. Koordynowanie lub udział w pracach zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zgodnie z § 19 – 27 rozporządzenia):

W tym w szczególności do zadań pedagoga/psychologa szkolnego może należeć:

- wskazywanie optymalnych, na terenie szkoły, form pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej;
- udział w okresowej ocenie skuteczności zaplanowanych wobec ucznia działań;
- koordynowanie i podejmowanie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych, m.in.
 - pomoc w osiągnięciu porozumienia w spornych kwestiach;
 - opiniowanie sytuacji uczniów i opracowywanie wniosków do sądów rodzinnych i nieletnich;
 - udział w pracach zespołów interdyscyplinarnych;
- wspieranie rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijanie ich umiejętności wychowawczych, szczególnie w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń;
- udzielanie uczniom porad i konsultacji.

Wspieranie nauczycieli:

- poszukiwanie nowych rozwiązań w praktyce edukacyjno-wychowawczej (np. zapoznawanie z literaturą fachową, ofertą doskonalenia, dzielenie się doświadczeniem i innymi dobrymi praktykami zawodowymi);
- wspomaganie merytoryczne i metodyczne nauczycieli w pełnionych przez nich funkcjach, wskazywanie sposobów realizowania zadań opiekuńczo-wychowawczych;
- udzielanie nauczycielom wsparcia w opracowaniu planów pracy wychowawczej;
- udzielanie pomocy w przygotowaniu zajęć do dyspozycji wychowawcy (np. udostępnianie lub konsultowanie materiałów edukacyjnych);
- współpraca w zakresie organizacji lub prowadzenie zajęć adaptacyjno-integracyjnych;
- prowadzenie lub organizowanie zajęć wychowawczo-profilaktycznych z uczniami, zgodnie ze zgłaszanymi przez nauczycieli potrzebami (np.

kształtowanie umiejętności interpersonalnych, profilaktyka uzależnień miarę);

- udzielanie wsparcia (współpraca) w zakresie rozwiązywania sytuacji konfliktowych w klasie;
- współpraca dotycząca pracy z uczniem mającym trudności szkolne;
- organizowanie lub prowadzenie szkoleń i warsztatów na tematy związane z profilaktyką, opieką, wychowaniem.

Wspieranie rodziców:

- udzielanie porad rodzicom w rozwiązywaniu trudności wychowawczych;
- wyjaśnianie przyczyn pojawiających się trudności szkolnych;
- poradnictwo wychowawcze;
- udzielanie rodzicom informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy prawnej;
- udzielanie informacji o funkcjonujących instytucjach i organizacjach działających na rzecz pomocy rodzinie;
- koordynowanie, przygotowanie lub prowadzenie działań z zakresu edukacji pedagogicznej.

Pomoc materialna

Zajmowanie się w szkole zagadnieniami pomocy materialnej po raz pierwszy nie zostało przypisane szkolnemu pedagogowi. Jednak zadanie to jest jednym z zadań szkoły ujętych w statutach szkół. Szczegółowy zakres zadań w tym obszarze zależy od specyfiki placówki, zakresu powierzonych przez dyrektora szkoły zadań.

Do zadań pedagoga szkolnego w tym obszarze może należeć:

- działanie na rzecz zorganizowanej opieki i pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, poprzez dotarcie do wszystkich rodziców z informacją o możliwościach i procedurze uzyskania zasiłków, stypendiów i innych form pomocy;
- współdziałanie z organizacjami i instytucjami pozaszkolnymi udzielającymi wsparcia materialnego, poszukiwanie sponsorów;
- monitorowanie sytuacji materialnej uczniów.

Materiał opracował zespół doradców metodycznych.